

Голові спеціалізованої вченої ради Д 26.456.02 в Інституті вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, проф. В.К.Майбороді

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України **Зайченка Івана Василівича** про дисертацію **Ус Тетяни Іванівни “Розвиток підготовки фахівців із видавничої справи та редагування в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття)”**, подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Ступінь актуальності обраної теми

В сучасних умовах становлення й розвитку Української державності, реформування освітньої системи в Україні і входження її до Європейського освітнього простору, згідно з Законом України “Про вищу освіту” та іншими державними документами про освіту, висуваються якісно нові вимоги соціального замовлення до фахової підготовки спеціалістів у всіх сферах життєдіяльності суспільства, у тому числі й у галузі видавничої справи та редагування, підготовка яких має здійснюватися з урахування вимог до сучасного редактора як літературного працівника, менеджера, організатора малої видавничої структури певного профілю, творця електронних видань, управлінця редакційним чи видавничим підрозділом, видавництва в цілому.

У цьому зв’язку з наукової і практичної точки зору досить корисним і повчальним є вивчення досвіду минулого підготовки фахівців із видавничої справи та редагування у вищих навчальних закладах України другої половини ХХ – початку ХХІ століття, виявлення плідних, прогресивних ідей і можливостей їх творчого використання в нових економічних і соціально-політичних реаліях нашого сьогодення. А саме цим проблемам і присвячене дослідження Т.І.Ус.

Актуальність дослідження розвитку підготовки фахівців із видавничої справи та редагування в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття дисертанткою аргументована необхідністю поліпшення якості підготовки спеціалістів видавничої справи, підготовки відповідних наукових кадрів у галузі соціальних комунікацій, переліку функцій редактора як фахівця, та переліку науковців які досліджували історію та методику літературного редагування та видавничої справи.

З огляду на це, а також через відсутність цілісного історико-педагогічного дослідження щодо означеної проблеми у визначених хронологічних межах актуальність і своєчасність рецензованого дослідження не викликає сумніву.

Проте бажано було б:

– по-перше, ув'язати необхідність поліпшення якості підготовки нового покоління спеціалістів видавничої справи, які працюватимуть у ринкових умовах, з вимогами, які висувають державні документи про вищу освіту, зокрема Закон України “Про вищу освіту” та інші документи;

– по-друге, чітко сформулювати низку суперечностей, які обумовлювали необхідність проведення дослідження, і сформулювати наукове завдання дослідження, яке потрібно вирішити здобувачу;

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджуються результатами дослідження, здійсненого дисертанткою, і в цілому не викликають сумніву.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка складається з вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків, що відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Зміст кожного розділу підпорядковано меті та завданням дослідження, а підсумками є наукові висновки. Однак, висновки до кожного розділу і загальні висновки мали б бути глибшими, більш змістовними і продуманими.

Структура і науковий апарат роботи взаємоузгоджені. Аналіз 385 наукових джерел, з яких 50 – архівні матеріали, почерпнуті з фондів Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України, Української академії друкарства, Львівського університету ім. І.Я.Франка, Київського національного університету ім. Т.Г.Шевченка, Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”, став основою цілісного висвітлення проблеми. Належний ступінь достовірності результатів підтверджується методологічною і теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій, виявленням причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваного явища.

Досягненню поставленої мети сприяв підбір адекватного комплексу загальнонаукових (теоретичний аналіз і синтез, узагальнення, систематизація, класифікація), специфічних історико-педагогічних (історико-порівняльний, хронологічно-системний, історико-генетичний) а також пошуково-бібліографічний, структурний та інших методів пізнання.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше на основі розробленої періодизації розкрито найважливіші теоретичні і практичні аспекти професійної підготовки фахівців із видавничої справи та редагування в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття; проаналізовано зміст і організаційні форми підготовки фахівців із видавничої справи та редагування; визначено тенденції розвитку професійної підготовки фахівців із видавничої справи та редагування в Україні в умовах сьогодення.

Як позитивне відзначаємо введення до наукового обігу маловідомих та невідомих раніше архівних матеріалів, що дозволило поглибити й конкретизувати відомості про становлення основ професійної підготовки

фахівців із видавничої справи та редагування в Україні, діяльності кафедр журналістики, видавничої справи та редагування у Київському державному університеті ім. Т.Г.Шевченка, Львівському державному університеті ім. І.Я.Франка, Українському поліграфічному інституті та інших вищих навчальних закладах України. До позитивних показників дисертаційної роботи слід віднести й додатки, які доповнюють її зміст.

Не викликає сумніву практичне значення одержаних результатів дослідження. Практичне значення роботи аргументоване фактом використання результатів дослідження у навчальному процесі Барського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. М. Грушевського, Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини “Україна”, Київського національного університету культури і мистецтв.

Матеріали дисертації рекомендовані для використання науковцями у галузі дослідження з теорії та історії видавничої справи й редагування, викладачам вищих навчальних закладів для написання підручників, посібників, фахової навчально-методичної літератури, навчальних програм, лекцій семінарів тощо.

Разом із тим, вважаємо:

– концепція та загальна методика дослідження розкриті поверхово, а гіпотеза дослідження – надто загальною;

– навряд чи можна погодитися з дисертанткою про те, що у науковій новизні “дістали подальшого розвитку: зміст і форми організації підготовки фахівців із видавничої справи та редагування”, а також “інноваційні педагогічні технології в навчальному процесі ВНЗ” (с. 10 дисертації; с. 4 автореферату)

– бажано було б більш ґрунтовно підійти до визначення хронологічних меж дослідження. Так, нижня межа обраного періоду визначена 1967 роком, коли Український поліграфічний інститут ім. Івана Федорова розпочав підготовку студентів з нової спеціалізації “Редагування науково-технічної інформації і рекламної літератури” (п. 2.2, с. 58). Між тим, до хронологічних меж дослідження дисертантка чомусь не вводить період з 1947 р. до 1967 р, аналізу якому вона присвячує повністю п.1.2, і коли з 1947/1948 навчального року в Київському державному університеті ім. Т.Г.Шевченка була відкрита спеціальність журналістика.

– вважаємо, що робота тільки б виграла, якби автором було не просто поміщено в додатки зразки навчальних планів, а проаналізовано навчальні плани і зміст навчальних програм та підручників із спеціальностей “Журналістика” і “Видавнича справа та редагування”, що дозволило б поглибити уявлення про досліджуваний предмет;

Вірогідність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Вірогідність одержаних автором наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони цілком адекватні суті та конкретним завданням дослідження, досягнуті завдяки використанню комплексу взаємопов’язаних дослідницьких методів і відповідній джерельній базі.

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

Зміст автореферату повністю відповідає основним положенням дисертації, а матеріали у розділі колективної монографії, у 12 одноосібних працях, з них – шість статей опубліковано в наукових фахових виданнях України; одна – у зарубіжному виданні; п'ять – у збірниках матеріалів конференцій) з достатньою повнотою відображають основні положення й висновки дисертації та відповідають встановленим вимогам.

Обсяг і зміст дисертації показують, що робота є самостійним дослідженням, виконаним на належному науковому рівні, і свідчать про професійну зрілість автора.

Проте, дисертантці не вдалося уникнути стилістичних та технічних огріхів, газетно-журналістського, описового стилю (с. 69 – 73).

Висновок про відповідність дисертації вимогам “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”

Дисертація Тетяни Іванівни Ус “Розвиток підготовки фахівців із видавничої справи та редагування в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття)” є цілком завершеним, самостійним науковим дослідженням. Враховуючи актуальність, новизну, важливість наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота відповідає пунктам 9, 11, 12 “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент –
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів і
Природокористування України

I. V. Zaychenko
Зайченко І.В.

02 вересня 2015 р.

Сіриш Зайченко І.В.
засвідує
Учаший секретар
Олена Барановська О.В.

